

ЗАКОН

о уџбеницима

"Службени гласник РС", бр. 27 од 6. априла 2018, 92 од 27. октобра 2023.

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се припремање, одобравање, избор, издавање, повлачење и праћење уџбеника и уџбеничког комплета, приручника и **обавезног и додатног наставног средства*** за основну и средњу школу (у даљем тексту: школа).

На припремање, одобравање, издавање и повлачење дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава за установе образовања и васпитања (у даљем тексту: установа), као и њихово праћење током коришћења у васпитно-образовном и образовно-васпитном раду, сходно се примењују одредбе овог закона.

Припремање, одобравање и издавање уџбеника за установу која обавља делатност високог образовања уређује се општим актом високошколске установе, у складу са посебним законом.

Термини употребљени у овом закону који су изражени у мушком граматичком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на која се односе.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Уџбеник и приручник

Члан 2.

Уџбеник је основно дидактички обликовано наставно средство, у било ком облику или медију, које се користи у образовно-васпитном раду у школи за стицање знања, вештина, формирање ставова, подстицање критичког размишљања, унапређења функционалног знања и развој интелектуалних и емоционалних карактеристика ученика и полазника, чији су садржаји утврђени планом и програмом наставе и учења и који је одобрен у складу са овим законом.

Приручник представља наставно средство, у било ком облику или медију, које се користи за стицање знања, вештина, формирање вредносних ставова и развој интелектуалних и емоционалних карактеристика ученика и полазника, чији садржај прати план и програм наставе и учења и који је одобрен у складу са овим законом.

Приручник се може користити:

- 1) за стручне предмете у стручним и уметничким школама, уз уџбеник или самостално, чији садржај омогућава да се нова достигнућа у научној, уметничкој, односно стручној области непосредно примене у образовно-васпитном раду;
- 2) у основном образовању одраслих за подучавање, заједничко и самостално учење, вежбање и самопроцењивање;
- 3) за образовање ученика којима је потребна додатна подршка у образовању и који је припремљен у складу са потребама и могућностима ученика и користи се у образовно-васпитном раду у школи за заједничко и самостално учење и вежбање.

Обавезно и друго наставно средство*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Члан 3.*

Национална читанка је обавезно наставно средство за све ученике основног и средњег образовања и васпитања који наставу похађају на српском језику.*

Национална читанка користи се у циљу развијања личног и националног идентитета, развијања свести и осећања припадности Републици Србији, поштовања и неговања српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина на простору Републике Србије, развијања интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.*

Национална читанка обухвата садржаје програма предмета српски језик, односно српски језик и књижевност, свет око нас, природа и друштво, историја, географија, ликовна култура и музичка култура, у складу са планом и програмом наставе и учења за одређени разред, односно циклус основног и средњег образовања и васпитања.*

У складу са ставом 2. овог члана читанка обухвата садржаје предмета:*

- 1) првог и другог разреда основног образовања и васпитања;***
- 2) трећег и четвртог разреда основног образовања и васпитања;***
- 3) свих разреда другог циклуса основног образовања и васпитања;***

4) свих разреда средњег образовања и васпитања.*

Друго наставно средство је наставно средство које доприноси остваривању циљева датог предмета, прати уџбеник и може да се користи за савладавање, проверу и проширивање знања стечених коришћењем уџбеника и за самостални рад ученика и које је усклађено са програмом предмета и, зависно од предмета и разреда, може бити:*

1) радна свеска;*

2) збирка задатака;*

3) географски атлас, историјски атлас, зидна карта и сл.;*

4) збирка текстова, репродукција докумената, уметничких дела, фотографија, илустрација, цртежа и сл.;*

5) нотни запис;*

6) дигитални запис;*

7) практикум за вежбе;*

8) аудио запис;*

9) аудио-визуелни запис;*

10) материјал за конструкторско обликовање;*

11) граматика и речник за страни језик.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Уџбенички комплет

Члан 4.

Уџбенички комплет чини уџбеник и друго наставно средство за одређени предмет, програм или активност, односно наставну област или модул (у даљем тексту: предмет) у одређеном разреду.

Састав уџбеничког комплета утврђује се Планом уџбеника.

Уџбеник и уџбенички комплет (у даљем тексту: уџбеник) може да садржи и електронски додатак, који помаже ученику у самосталном савладавању, провери и проширивању знања, вештина и ставова или као подстицај за креативни рад и који је одобрен у складу са овим законом.

Уџбеник на језику и писму националне мањине

Члан 5.

Уџбеником на језику и писму националне мањине сматра се:

- 1) уџбеник на језику и писму националне мањине који је издат на територији Републике Србије;
- 2) уџбеник на језику и писму националне мањине који је превод уџбеника одобреног на српском језику;
- 3) додатак уз уџбеник који се користи за реализацију прилагођеног дела програма наставе и учења за предмете од значаја за националну мањину;
- 4) уџбеник на језику и писму националне мањине издат у иностраној држави, који је одобрен у складу са овим законом.

Одредбе овог закона које се односе на уџбеник, сходно се примењују и на додатак из става 1. тачка 3) овог члана за предмете од значаја за националну мањину.

Прилагођени уџбеник

Члан 6.

Прилагођени уџбеник је претходно по закону одобрени уџбеник, који је прилагођен образовним потребама ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Вид прилагођавања уџбеника утврђује тим за инклузивно образовање школе коју ученик похађа.

Начин прилагођавања уџбеника прописује министар надлежан за послове образовања (у даљем тексту: министар).

Додатно наставно средство

Члан 7.

Додатно наставно средство је друго наставно средство у било ком облику или медију, које није саставни део уџбеничког комплета.

Додатно наставно средство може да буде и прилагођено на начин који посебно доприноси остваривању циљева и исхода датог предмета, које као такво прати потребе и могућности ученика и полазника којима је потребна додатна подршка.

Дидактичко средство и дидактичко игровно средство

Члан 8.

Дидактичко средство и дидактичко игровно средство, које се користи у васпитно-образовном раду у предшколској установи, као и образовно-васпитном раду у школи и школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, је дидактички обликован садржај, у било ком облику или медију, према узрасту деце и ученика, као што су сликовнице, радни листови, књиге за децу, енциклопедије, играчке, музичке играчке, музички инструменти, играчке са механизмом за покретање, аудио-визуелна средства и други предмети и материјали.

План набавке додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичко игровног средства

Члан 9.

Установа је обавезна да у оквиру Годишњег плана рада предвиди потребна додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства у васпитно-образовном и образовно-васпитном раду.

Одлуку о потреби за додатним наставним средствима, дидактичким средствима и дидактичко игровним средствима доноси васпитно-образовно веће, односно наставничко веће на образложени предлог стручних већа.

Додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства чине део библиотечко-информационе грађе и извора, у складу са законом.

Финансирање уџбеника средствима буџета Републике Србије

Члан 10.

Влада, у складу са расположивим средствима буџета Републике Србије, у циљу омогућавања једнаке доступности образовања и васпитања доноси одлуку о финансирању припреме и/или набавке и доделе, односно суфинансирању припреме и/или набавке и доделе уџбеника и приручника, а нарочито за ученике и полазнике који су социјално и материјално угрожени, као и за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Одлука из става 1. овог члана доноси се до 1. марта текуће године за наредну школску годину.

Одлуком из става 1. овог члана Влада утврђује:

- 1) ниво и врсту образовања, разред и предмет за који ће се финансирати, односно суфинансирати уџбеници и приручници;
- 2) услове и критеријуме на основу којих ученик, односно полазник остварује право на финансирање, односно суфинансирање.

Избор и набавка уџбеника и приручника утврђених одлуком из става 1. овог члана, врши се у складу са овим законом и законом који уређује област јавних набавки.

Средства за финансирање припреме и набавке националне читанке за све ученике основних и средњих школа који остварују образовно-васпитни рад на српском језику обезбеђују се у буџету Републике Србије.*

Начин и рокове доделе и враћања уџбеника и националне читанке који се финансирају средствима из буџета утврђује Влада.*

Средства за финансирање набавке и доделе, односно суфинансирање набавке и доделе уџбеника и приручника из става 1.

овог члана, могу се обезбедити и у буџету јединице локалне самоуправе.*

Надлежни орган јединице локалне самоуправе ближе одређује услове, критеријуме, начин и поступак финансирања, односно суфинансирања из буџета јединице локалне самоуправе.*

Јединица локалне самоуправе средства из става б. овог члана може реализовати преко организационог облика чији је оснивач.*

Јединица локалне самоуправе о својој одлуци да финансира, односно суфинансира набавку и доделу уџбеника и приручника из става 1. овог члана, обавештава министарство најкасније до 1. фебруара текуће календарске године за наредну школску годину.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Нискотиражни уџбеници

Члан 11.

Нискотиражни уџбеник је уџбеник чији су директни и индиректни трошкови производње и зависни трошкови продаје већи од малопродајне цене.

Нискотиражним уџбеником сматра се:

1) уџбеник на језику и писму националне мањине, преведен са српског језика или изворно писан на језику и писму националне мањине;*

2) уџбеник прилагођен образовним потребама ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом;

3) уџбеник за огледне програме;

4) уџбеник за стицање образовања по посебним програмима (образовање у иностранству, програми за талентоване ученике и сл.);

5) уџбеник за предмете у гимназијама и средњим стручним школама које похађа мање од 2% ученика и полазника од укупног броја ученика и полазника у генерацији која похађа исти програм.*

Малопродајна цена уџбеника и приручника са ПДВ-ом, који се издаје на језику и писму националне мањине, односно који се издаје са прилагођеним писмом и/или форматом за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, не може бити већа од малопродајне цене уџбеника и приручника са ПДВ-ом на српском језику који је преведен, односно чије писмо и/или формат је прилагођен.

Издавач уџбеника дужан је да учествује у обезбеђивању средстава за издавање нискотиражних уџбеника у износу 2% остварених нето прихода од продатих уџбеника у претходној календарској години и

да наведена средства обрачуна и уплати у буџет Републике Србије, најкасније до 30. априла текуће године.”*

Издавач уџбеника који издаје све нискотиражне уџбенике које су школе изабрале за коришћење према члану 34. ст. 3, 4, 5. и 11. овог закона и који су том издавачу одобрени у складу са овим законом, није у обавези да учествује у обезбеђивању средстава из става 4. овог члана.*

Издавач уџбеника који издаје део нискотиражних уџбеника које су школе изабрале за коришћење према члану 34. ст. 3, 4, 5. и 11. овог закона и који су том издавачу одобрени у складу са овим законом, има право на умањење средстава из става 4. овог члана које се утврђује применом начела сразмерности.*

Влада, у складу са расположивим средствима буџета Републике Србије, доноси одлуку о суфинансирању припреме и/или набавке нискотиражних уџбеника које издаје центар за нискотиражне уџбенике.*

Одлука из става 7. овог члана доноси се до 1. септембра текуће године за наредну школску годину.*

Избор уџбеника из става 1. овог члана врши се у складу са овим законом.

Ближе услове и друга питања од значаја за издавање нискотиражних уџбеника прописује министар.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Употреба језика и писма

Члан 12.

Уџбеник, приручник, додатно наставно средство, дидактичко средство и дидактичко игровно средство издаје се на српском језику и ћириличком писму.

Изузетно, приручник за стручне предмете у стручним и уметничким школама и електронски додатак уз уџбеник могу да се издају на српском језику и латиничком писму, уколико је начин излагања садржаја плана и програма наставе и учења одређене стручне области, услед коришћења Међународног система јединица, у функцији бољег представљања и разумевања садржаја.

Уџбеник, приручник, додатно наставно средство, дидактичко средство и дидактичко игровно средство издаје се и на језику и писму националне мањине када се образовно-васпитни рад изводи на том језику.

За децу, ученике и одрасле са сметњама у развоју и инвалидитетом уџбеник, приручник, додатно наставно средство, дидактичко и дидактичко игровно средство издаје се у складу са потребама и могућностима деце, ученика и полазника, како на српском, тако и на језику и писму националних мањина.

За извођење образовног и васпитног рада са децом, ученицима и одраслима оштећеног вида, уџбеник, приручник, додатно наставно средство, дидактичко средство и дидактичко игровно средство издаје се на Брајевом писму, у електронској форми или форматима који су прилагођени (садржај штампан увећано, фотографија обрађена за потребе слабовидих ученика, фотографска увећања, рељефни цртежи, схеме, карте, звучни запис односно други облик и медиј).

Уџбеник страног језика издаје се на одговарајућем страном језику и писму.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на електронски додатак.

Једнаке могућности и забрана дискриминације

Члан 13.

Уџбеник, приручник, електронски додатак уз уџбеник, додатно наставно средство, дидактичко средство и дидактичко игровно средство својим садржајем и обликом треба да обезбеде спровођење принципа једнаких могућности и уважавања различитости.

Уџбеник, приручник, електронски додатак уз уџбеник, додатно наставно средство, дидактичко средство и дидактичко игровно средство својим садржајем или обликом не смеју да дискриминишу или доводе у неравноправан положај групе и појединце или да подстичу на такво понашање, у складу са законом којим се уређује забрана дискриминације.

II. ИЗДАВАЧИ УЏБЕНИКА

Члан 14.

Издавање уџбеника, приручника, додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичког игровног средства може да обавља јавно предузеће **регистровано за делатност издавања уџбеника чији је оснивач Република Србија*** (у даљем тексту: јавни издавач), предузетник или друго правно лице које је регистровано за издавачку делатност.

Националну читанку из члана 3. овог закона, издаје јавни издавач.*

Приручник за стручне предмете у стручним и уметничким школама може да издаје и удружење стручних и уметничких школа.

Приручник за ученике и одрасле са сметњама у развоју и инвалидитетом може да издаје и удружење школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом и струковно удружење дефектолога.

Приручник за образовање одраслих може да издаје и удружење школа које реализује програме основног образовања одраслих.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Члан 14а*

Јавни издавач образује ауторски тим за припрему националне читанке и то појединачно за сваки ниво израде националне читанке.*

Јавни издавач расписује јавни позив за избор чланова ауторског тима за припрему националне читанке.*

Ауторски тим чине лица са интегритетом и ауторитетом у области за коју су изабрани.*

Јавни издавач расписује и јавни позив за избор чланова рецензентске комисије на исти начин као и за избор чланова ауторског тима за припрему националне читанке.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Центар за нискотиражне уџбенике

Члан 15.

Јавни издавач, за издавање нискотиражних уџбеника из члана 11. овог закона образује Центар за нискотиражне уџбенике као посебну организациону јединицу.

Јавни издавач издаје нискотиражни уџбеник, ако сам издавач не издаје тај нискотиражни уџбеник.

III. ПРИПРЕМАЊЕ УЏБЕНИКА

Утврђивање плана уџбеника

Члан 16.

Планом уџбеника утврђују се уџбеници по предметима или областима, разредима, нивоима образовања и врсти школе, који се користе у образовно-васпитном раду.

Планом уџбеника, за све разреде, предвиђена је и национална читанка.*

За стручне предмете у стручним школама, за полазнике у основном образовању одраслих, планом уџбеника може се прописати и приручник.

Планом уџбеника дефинише се састав уџбеничког комплета, водећи се принципом да је свака компонента уџбеничког комплета неопходан услов за остваривање циљева одређеног предмета. Свака компонента уџбеничког комплета има јасну функцију, а све компоненте комплета чине кохерентну целину.

План уџбеника за основно и средње опште и уметничко образовање и васпитање, општеобразовне предмете средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих, на предлог Завода за унапређивање образовања и васпитања (у даљем тексту: Завод), по прибављеном мишљењу Националног просветног савета, доноси министар.

План уџбеника за верску наставу, на предлог Комисије за верску наставу, образоване у складу са прописима о основном и средњем образовању и васпитању, по прибављеном мишљењу Завода, доноси министар.

План уџбеника на језику и писму националних мањина и уџбеника за предмете од интереса за националне мањине, на предлог Завода и националних савета националних мањина, по прибављеном мишљењу Националног просветног савета, доноси министар.

План уџбеника за стручне предмете у стручним школама, на предлог Завода, по прибављеном мишљењу Савета за стручно образовање и образовање одраслих, доноси министар.

План уџбеника министар доноси истовремено са доношењем плана и програма наставе и учења, односно када се утврди потреба за изменом постојећег плана уџбеника.

Предлог из **ст. 5, 7. и 8.*** овог члана, Завод истовремено доставља Националном просветном савету, односно Савету за стручно образовање и образовање одраслих (у даљем тексту: надлежни савет) и министарству надлежном за послове образовања (у даљем тексту: Министарство).

Ако надлежни савет не достави мишљење Министарству, у року од 45 дана од дана достављања предлога Завода, министар ће донети план уџбеника без мишљења надлежног савета.

План уџбеника објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику” и на званичној интернет страници Министарства.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Садржина плана уџбеника

Члан 17.

План уџбеника садржи:

- 1) наслов уџбеника за сваки ниво образовања и врсту школе, по разредима и предметима;
- 2) наслов приручника за сваки ниво образовања и врсту школе, по разредима и предметима;
- 3) језик и писмо на коме се издаје уџбеник, односно приручник.

Стандарди квалитета уџбеника

Члан 18.

Ради постизања квалитетног и уравнотеженог образовања и васпитања, заснованог на тековинама и достигнућима савремене науке, прилагођеног психофизичким, узрасним и личним образовним потребама сваког детета, ученика и одраслог, уџбеник мора да буде усклађен са Стандардима квалитета уџбеника (у даљем тексту: Стандарди).

Стандарди представљају услове који се односе на садржину, педагошко-психолошке захтеве, дидактичку и методичку обраду, језичке захтеве, израду, графичку, ликовну и техничку опремљеност уџбеника, зависно од облика, медија и намене.

Стандарде и упутство о њиховој примени, на предлог Завода, по прибављеном мишљењу Националног просветног савета, доноси министар.

Стандарди се утврђују за:

- 1) уџбенике;
- 2) електронски додатак;
- 3) приручнике;
- 4) додатно наставно средство;
- 5) дидактичко средство и дидактичко игровно средство;
- 6) прилагођене уџбенике и додатна наставна средства.

Испуњеност Стандарда представља основ за доношење стручне оцене квалитета рукописа уџбеника, стручног мишљења о квалитету рукописа приручника, додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичког игровног средства и експертског мишљења.

Каталог уџбеника

Члан 19.

Уџбеник који је одобрен у складу са овим законом до 1. фебруара, увршћује се у Каталог уџбеника и може се користити у наредној школској години.

Каталог уџбеника се објављује најкасније до 15. фебруара на званичној интернет страници Министарства и у „Службеном гласнику Републике Србије – Просветном гласнику“.

Каталог уџбеника садржи следеће податке:

- 1) наслов уџбеника;
- 2) назив предмета, разред и врста школе за коју је уџбеник намењен;
- 3) име/имена аутора уџбеника;
- 4) број и датум издавања решења о одобравању рукописа уџбеника;
- 5) језик и писмо на коме се издаје уџбеник;
- 6) пун назив издавача;
- 7) напомену уз уџбеник да је прилагођен, као и вид прилагођавања.

Ако је нови програм наставе и учења ступио на снагу након 1. јуна године која претходи години у којој ће се он примењивати, Каталог уџбеника,

односно његов део који се односи на уџбенике одобрене по новом програму наставе и учења, објављује се након добијања стручне оцене свих рукописа уџбеника, који су у року од 150 дана од дана ступања на снагу новог програма наставе и учења предати на оцену.

У случају доношења новог програма наставе и учења, уџбеници који се налазе у Каталогу уџбеника по претходном програму могу да се бирају и користе до одобравања и увршћавања у Каталог уџбеника одобреног по новом програму наставе и учења.

Министарство се стара о ажурирању Каталога уџбеника током целе године.

Каталог уџбеника се не ажурира током поступка избора уџбеника у периоду од 60 дана од дана објављивања Каталога уџбеника, осим за уџбенике који су добили одобрење на експертизи и ради исправке техничких грешака.

Издавач има право да Министарству поднесе захтев да се уџбеници које повлачи из употребе бришу из Каталога уџбеника.

Забрањено је школи да користи уџбеник који није уврштен у Каталог из става 1. овог члана.

Каталог приручника

Члан 20.

Приручници одобрени у складу са овим законом увршћују се у Каталог приручника.

Каталог из става 1. овог члана садржи:

- 1) приручнике за стручне предмете у стручним и уметничким школама;
- 2) приручнике за основно образовање одраслих;
- 3) приручнике са прилагођеним писмом и/или форматом за ученике и одрасле са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Каталог из става 1. овог члана Министарство објављује и редовно ажурира на својој званичној интернет страници.

Каталог из става 1. овог члана садржи следеће податке:

- 1) наслов приручника;
- 2) назив предмета, разред и врста школе за коју је приручник намењен;
- 3) име/имена аутора приручника;
- 4) број и датум издавања решења о одобравању рукописа приручника;
- 5) језик и писмо на коме се издаје приручник;
- 6) пун назив издавача;
- 7) напомену уз приручник да је прилагођен, као и вид прилагођавања.

Забрањено је школи да користи приручник који није уврштен у Каталог из става 1. овог члана.

Листа додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава

Члан 21.

Додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства, одобрена у складу са овим законом, увршћују се у Листу додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава.

Листу из става 1. овог члана Завод објављује и редовно ажурира на својој званичној интернет страници.

Листа из става 1. овог члана садржи следеће податке:

- 1) наслов додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичког игровног средства;
- 2) назив предмета, разред и врста школе, односно предшколске установе за коју су додатно наставно средство, дидактичко средство и дидактичко игровно средство намењени;
- 3) име/имена аутора додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичког игровног средства;
- 4) број и датум издавања решења о одобравању додатног наставног средства, дидактичког средства и дидактичког игровног средства;
- 5) језик и писмо на коме се издаје додатно наставно средство, помагало, дидактичко средство и дидактичко игровно средство;
- 6) пун назив издавача;
- 7) напомену уз додатно наставно средство да је прилагођено, као и вид прилагођавања за ученике и полазнике којима је потребна додатна подршка у образовању и васпитању.

IV. ОДОБРАВАЊЕ УЏБЕНИКА, ПРИРУЧНИКА, ДОДАТНИХ НАСТАВНИХ СРЕДСТАВА, ДИДАКТИЧКИХ СРЕДСТАВА И ДИДАКТИЧКИХ ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА

Подношење захтева за одобравање рукописа уџбеника

Члан 22.

Захтев за одобравање рукописа уџбеника издавач подноси Министарству.

Захтев из става 1. овог члана издавачи могу поднети током читаве године.

Захтев за одобравање рукописа уџбеника на језику и писму националне мањине чији национални савет има седиште на територији аутономне

покрајине, подноси се органу аутономне покрајине надлежном за послове образовања (у даљем тексту: Покрајински секретаријат).

Уз захтев, издавач подноси у штампаној и електронској форми:

- 1) графички, ликовно и технички обликован рукопис уџбеника у пет примерака;
- 2) елаборат у пет примерака;
- 3) одлуку надлежног органа издавача о усвајању рукописа уџбеника;

4) сагласност издавача да ће омогућити школи и наставницима да без накнаде користе садржаје уџбеника који је изабрала њихова школа, ради прилагођавања уџбеника образовним потребама ученика;*

5) сагласност издавача да ће омогућити јавном издавачу да без накнаде користи садржаје уџбеника за потребе издавања уџбеника на језику и писму националне мањине у случају избора тог уџбеника, уколико издавач не прихвати обавезу да га издаје;

6) сагласност издавача да ће у случају избора тог уџбеника омогућити јавном издавачу да без накнаде користи садржаје уџбеника за потребе издавања прилагођеног уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом уколико издавач не прихвати обавезу да сам прилагоди тај уџбеник.

Елаборат из става 4. тачка 2) овог члана садржи три стручне оцене квалитета рукописа уџбеника коју даје рецензентска комисија издавача.

Рецензентска комисија из става 5. овог члана има најмање три члана из реда стручњака за одговарајућу област за коју се доставља рукопис уџбеника, при чему један члан обавезно мора да буде наставник високошколске установе или научни саветник одговарајућег института, а један члан из реда наставника који непосредно учествују у извођењу наставе.*

Рецензентска комисија за националну читанку има најмање пет чланова, при чему два члана обавезно морају да буду наставници високошколске установе или научни саветници одговарајућег института, а три члана обавезно морају да буду из реда наставника који непосредно учествују у извођењу наставе.*

Издавач који подноси захтев за одобравање рукописа уџбеника за верску наставу, доставља и позитивно мишљење Комисије за верску наставу.

Уз захтев за одобравање рукописа уџбеника на језику и писму припадника националне мањине, издавач доставља претходну сагласност националног савета националне мањине и превод тог уџбеника на српски језик, осим за уџбеник матерњег језика. За тачност превода одговоран је издавач. Уколико

национални савет националне мањине не поступи по захтеву издавача за давање претходне сагласности у року од 30 дана од дана достављања тог захтева, сматраће се да је сагласност дата.

Министарство доставља Заводу четири примерка рукописа уџбеника и елабората у штампаној и електронској форми у року од десет дана од дана пријема рукописа од издавача.

Покрајински секретаријат доставља установи надлежној за послове унапређења и развоја стручно-истраживачког рада у области предшколског, основног и средњег образовања и васпитања на територији аутономне покрајине (у даљем тексту: Покрајински завод), четири примерка рукописа уџбеника на језику и писму националне мањине и елабората у штампаној и електронској форми у року од десет радних дана од дана пријема рукописа од стране издавача.

Издавач који подноси захтев за одобравање превода одобреног уџбеника са српског језика на језик и писмо националне мањине, доставља одобрени уџбеник на српском језику, превод тог уџбеника на језик и писмо националне мањине и претходну сагласност националног савета националне мањине. За тачност превода одговоран је издавач. Уколико национални савет националне мањине не поступи по захтеву издавача за давање претходне сагласности у року од 30 дана од дана достављања тог захтева, сматраће се да је сагласност дата.

Издавач који подноси захтев за одобравање прилагођеног писма и/или формата одобреног уџбеника за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, доставља одобрени уџбеник и рукопис уџбеника са прилагођеним писмом и/или форматом.

Поступак одобравања уџбеника из **ст. 12. и 13.*** овог члана спроводи се сходно одредбама овог закона које се односе на ново издање уџбеника.

Уз захтев издавач подноси и доказ о уплаћеној такси за стручну оцену.

Уџбеници и приручници за стручне предмете у средњим стручним школама ослобађају се таксе за стручну оцену.

Висина таксе за стручну оцену утврђује се у складу са законом којим се уређују републичке административне таксе.

Средства од такси из става **17.*** овог члана, приход су буџета Републике Србије и уплаћују се на рачун прописан за уплату јавних прихода.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Стручна оцена квалитета рукописа уџбеника

Члан 23.*

Стручну оцену квалитета рукописа уџбеника (у даљем тексту: стручна оцена) даје комисија коју из реда запослених образује Завод, односно Покрајински завод, без права на накнаду.*

Стручну оцену квалитета националне читанке даје комисија коју из реда запослених образује Завод, без права на накнаду.*

Уколико у Заводу, односно Покрајинском заводу нису запослена лица са одговарајућим образовањем, ангажоваће се друга стручна лица за одговарајућу област за коју је достављен рукопис уџбеника, односно рукопис националне читанке.*

Завод, односно Покрајински завод доставља Министарству, односно Покрајинском секретаријату стручну оцену у року од 90 дана од дана пријема рукописа од стране Министарства.*

Завод, односно Покрајински завод ће пре доношења стручне оцене, уколико рукопис садржи недостатке, једном вратити издавачу рукопис уџбеника на дораду, односно рукопис националне читанке, уз образложење свих уочених недостатака, ради њиховог отклањања.*

Издавач има могућност да отклони уочене недостатке и тако исправљен рукопис, у три примерка у електронској и штампаној форми, врати Заводу, односно Покрајинском заводу у року од осам дана од дана пријема рукописа на дораду. Рок за исправку недостатака не урачунава се у рок из става 4. овог члана.*

Уколико издавач не достави коригован текст рукописа уџбеника у року из става 6. овог члана, сматра се да је одустао од захтева за одобравање рукописа уџбеника, о чему Завод, односно Покрајински завод обавештава Министарство, односно Покрајински секретаријат.*

Завод, односно Покрајински завод на основу образложене стручне оцене, даје предлог да се прихвати или одбије захтев за одобравање рукописа.*

Током поступка давања стручне оцене уџбеника у електронском облику није дозвољено вршити измене. Уколико комисија Завода утврди да се у уџбенику у електронском облику врше измене у периоду од подношења захтева за одобравање уџбеника до враћања уџбеника на дораду или доношења стручне оцене (уколико се уџбеник не враћа на дораду), захтев за одобравање уџбеника се одбија.*

Предлог из става 8. овог члана, заједно са образложеном стручном оценом, Завод, односно Покрајински завод доставља Министарству, односно Покрајинском секретаријату и издавачу. Завод, односно Покрајински завод доставља Министарству односно Покрајинском

секретаријату и примерак исправљеног рукописа уџбеника из става 6. овог члана.*

Све стручне оцене објављују се на званичној интернет страници Завода, односно Покрајинског завода у року од 15 дана од дана доношења решења о одобравању рукописа уџбеника.*

Уколико Завод, односно Покрајински завод не достави Министарству, односно Покрајинском секретаријату стручну оцену, министар, односно покрајински секретар, у року од осам дана од дана истека рока за достављање стручне оцене, захтева од Завода, односно Покрајинског завода да у року од три дана од дана пријема захтева достави стручну оцену.*

Изузетно, уколико Завод, односно Покрајински завод ни у додатном року из става 12. овог члана, не достави стручну оцену, министар, односно покрајински секретар ће у року од осам дана од дана истека додатног рока образовати комисију за припрему стручне оцене из реда одговарајућих стручњака. Комисија доставља министру, односно покрајинском секретару стручну оцену у року од 20 дана од дана пријема рукописа.*

На основу стручне оцене комисије из става 12. овог члана, министар, односно покрајински секретар у року од осам дана доноси решење о прихватању или одбијању рукописа уџбеника.*

Средства за рад комисије из става 12. овог члана падају на терет средстава Завода, односно Покрајинског завода.*

Ближе услове и критеријуме за избор других стручних лица из става 2. овог члана и одговарајућих стручњака из става 12. овог члана прописује министар.*

*Службени гласник РС, број 92/2023

Подношење захтева за одобравање рукописа приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава

Члан 24.

Захтев за одобравање рукописа приручника издавач подноси Министарству, односно Покрајинском секретаријату.

Захтев за одобравање додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, издавач подноси Заводу, односно Покрајинском заводу.

Захтев из ст. 1. и 2. овог члана издавач може поднети током читаве године.

Уз захтев из ст. 1. и 2. овог члана издавач подноси прилоге сходно одредбама члана 22. овог закона.

Издавач који подноси захтев за одобравање рукописа приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава на језику и писму националне мањине, доставља превод истог на српски језик и претходну сагласност националног савета националне мањине. За тачност превода одговоран је издавач. Уколико национални савет националне мањине не поступи по захтеву издавача за давање претходне сагласности у року од 30 дана од дана достављања тог захтева, сматраће се да је сагласност дата.

Министарство, односно Покрајински секретаријат доставља Заводу, односно Покрајинском заводу четири примерка рукописа приручника у штампаној и електронској форми у року од осам дана од дана пријема.

Уз захтев издавач подноси доказ о уплаћеној такси за стручно мишљење.

Висина таксе за стручно мишљење утврђује се у складу са законом којим се уређују републичке административне таксе.

Средства од такси из става 7. овог члана приход су буџета Републике Србије и уплаћују се на рачун прописан за уплату јавних прихода.

Стручно мишљење о квалитету рукописа приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава

Члан 25.

Стручно мишљење о квалитету рукописа приручника даје комисија коју из реда запослених формира Завод, односно Покрајински завод, без права на накнаду.

Стручно мишљење о квалитету додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава даје комисија коју из реда запослених формира Завод, односно Покрајински завод, без права на накнаду.

Уколико у Заводу, односно Покрајинском заводу, нису запослена лица са одговарајућим образовањем, ангажоваће се друга стручна лица за одговарајућу област.

Завод, односно Покрајински завод, може пре доношења стручног мишљења, уколико је комисија уочила да постоје недостаци, једном вратити издавачу рукопис приручника, додатно наставно средство, дидактичко средство или дидактичко игровно средство на дораду, уз образложење свих уочених недостатака, ради њиховог отклањања.*

Издавач има могућност да отклони уочене недостатке и тако исправљен рукопис, у три примерка у електронској и штампаној форми, врати Заводу, односно Покрајинском заводу у року од осам дана од дана пријема рукописа на дораду.*

Уколико издавач не достави коригован рукопис приручника, додатно наставно средство, дидактичко средство или дидактичко игровно средство у року из става 5. овог члана, сматра се да је одустао од захтева за одобравање рукописа приручника, додатног наставног средства, дидактичког средства или дидактичког игровног средства.*

Стручно мишљење из става 1. овог члана, са предлогом да се рукопис приручника одобри или не одобри, Завод, односно Покрајински завод, доставља Министарству, односно Покрајинском секретаријату и издавачу у року од **60*** дана од дана пријема рукописа.

На основу стручног мишљења из става 2. овог члана, Завод, односно Покрајински завод, решењем одобрава додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства у року од **60*** дана од дана пријема рукописа.

Ближе услове и критеријуме за избор других стручних лица из става 3. овог члана прописује министар.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Експертиза рукописа уџбеника и експертско мишљење

Члан 26.

Издавач који није сагласан са стручном оценом, може у року од осам дана од дана пријема стручне оцене поднети Министарству, односно Покрајинском секретаријату, захтев за експертизу рукописа уџбеника.

Захтев из става 1. овог члана Министарство, односно Покрајински секретаријат, доставља надлежном савету у року од осам дана од дана пријема.

Надлежни савет образује трочлану стручну комисију коју чине стручњаци из одговарајуће области за коју се подноси захтев за експертизу рукописа уџбеника.

Лица која су учествовала у изради стручне оцене рукописа уџбеника не могу бити именована у стручну комисију из става 3. овог члана.

Стручна комисија из става 3. овог члана врши експертизу рукописа на основу Стандарда и даје образложено експертско мишљење у писаној форми, које надлежни савет у року од 45 дана од дана пријема захтева из става 1. овог члана доставља Министарству, односно Покрајинском секретаријату.

Стручна комисија доноси одлуку већином гласова.

Изузетно, ако надлежни савет, у року из става 5. овог члана, не достави експертско мишљење, министар, односно покрајински секретар ће у року од осам дана од дана протеча рока из става 5. овог члана формирати комисију за припрему експертског мишљења из реда одговарајућих стручњака.

Комисија за припрему експертског мишљења доставља министру, односно покрајинском секретару експертско мишљење у року од 20 дана од дана пријема рукописа.

На основу експертског мишљења комисије из става 7. овог члана, министар, односно покрајински секретар доноси решење о прихватању или одбијању рукописа уџбеника.

Таксу за трошкове експертизе рукописа уџбеника сноси издавач.

Средства за рад комисије из ст. 3. и 7. овог члана падају на терет буџета Републике Србије, а висину накнаде за рад чланова, прописује министар.

На поступак експертизе рукописа приручника сходно се примењују одредбе овог члана.

Забрањено је издавачу да контактира и врши утицај на чланове комисије из ст. 3. и 7. овог члана у току поступка давања експертског мишљења.

Висина таксе за трошкове експертизе рукописа уџбеника утврђује се у складу са законом којим се уређују републичке административне таксе.

Средства од такси из става 13. овог члана, приход су буџета Републике Србије и уплаћују се на рачун прописан за уплату јавних прихода.

Ближе услове и критеријуме за избор стручњака из ст. 3. и 7. овог члана прописује министар.

Сукоб интереса

Члан 27.

У поступку одобравања рукописа уџбеника, приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, лице које учествује у поступку давања стручне оцене, стручног мишљења, односно експертског мишљења, пре почетка рада потписује изјаву да није аутор уџбеника за основну и средњу школу, као и приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, није запослен код издавача, ангажован или пословно повезан са њим, да није повезан са одговорним лицем издавача, да он или лице повезано са њим немају посредну или непосредну корист односно погодност код издавача или одговорног лица издавача, односно да не постоје други законом прописани услови за његово изузеће.

Одговорним лицем издавача из става 1. овог члана сматра се лице овлашћено за заступање и уредник.

Постојање услова из става 1. овог члана утврђује по службеној дужности или на захтев државног органа, правног или физичког лица:

- 1) Завод, односно Покрајински завод приликом образовања комисије из члана 23. ст. 1. и 2, члана 25. ст. 1. и 2. и члана 40. ст. 6. и 7. овог закона, на основу изјаве из става 1. овог члана;
- 2) надлежни савет приликом образовања комисије из члана 26. став 3. овог закона, на основу изјаве из става 1. овог члана;
- 3) министар, односно покрајински секретар приликом образовања комисије из члана 23. став 11. и члана 26. став 7. овог закона, на основу изјаве из става 1. овог члана.

Надлежност за одобравање рукописа уџбеника

Члан 28.

Министар одобрава рукопис уџбеника, **односно националне читанке**,* на предлог Завода, односно на основу експертског мишљења, ако је спроведен поступак експертизе рукописа уџбеника.

Министар одобрава рукопис уџбеника за верску наставу, на предлог Завода и на основу позитивног мишљења Комисије за верску наставу, односно на основу експертског мишљења, ако је спроведен поступак експертизе.

Министар, односно покрајински секретар одобрава рукопис уџбеника на језику и писму националне мањине, на предлог Завода, односно Покрајинског завода и на основу претходне сагласности националног савета националне мањине, односно на основу експертског мишљења, ако је спроведен поступак експертизе рукописа уџбеника.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Надлежност за одобравање рукописа приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава

Члан 29.

Министар одобрава рукопис приручника на предлог Завода, односно на основу експертског мишљења, ако је спроведен поступак експертизе.

Завод, односно Покрајински завод одобрава додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства.

Надлежност за одобравање рукописа уџбеника и приручника, додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава на језику и писму националне мањине на територији аутономне покрајине

Члан 30.

Покрајински секретаријат одобрава рукопис уџбеника и приручника на језику и писму националне мањине чији национални савет националне мањине има седиште на њеној територији, на предлог Покрајинског завода,

односно на основу експертског мишљења, ако је спроведен поступак експертизе, а на основу претходне сагласности националног савета националне мањине, и то:

- 1) уџбеник и приручник на језику и писму националне мањине који је издат на територији Републике Србије;
- 2) додатак уз уџбеник који се користи за реализацију прилагођеног дела програма наставе и учења за предмете од значаја за националну мањину;
- 3) уџбеник на језику и писму националне мањине који је превод уџбеника одобреног на српском језику;
- 4) уџбеник на језику и писму националне мањине издат у иностраној држави.

Покрајински завод одобрава додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства на језику и писму националне мањине чији национални савет националне мањине има седиште на територији аутономне покрајине.

Поступак из става 1. овог члана спроводи се сходно одредбама чл. 22–26. овог закона.

Поступак из става 2. овог члана спроводи се у складу са одредбама чл. 24. и 25. овог закона.

Покрајински секретаријат у року од осам дана од дана доношења решења о одобравању рукописа уџбеника и приручника доставља Министарству обавештење о одобреним уџбеницима и приручницима из става 1. овог члана.

Уколико Покрајински секретаријат не достави Министарству обавештење из става 5. овог члана, министар у року од осам дана од дана истека рока за достављање обавештења доноси решење којим се одобрава рукопис уџбеника и приручника.

Решење из става 6. овог члана министар доставља издавачу у року од осам дана од дана доношења.

Покрајински завод у року од осам дана од дана доношења решења о одобравању додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава доставља Заводу обавештење о одобреним додатним наставним средствима, дидактичким средствима и дидактичким игровним средствима из става 2. овог члана.

Уџбенике и приручнике из става 1. овог члана Министарство увршћује у Каталог уџбеника и Каталог приручника из чл. 19. и 20. овог закона.

Додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства на језику и писму националне мањине из става 2. овог члана Завод увршћује на листу из члана 21. овог закона.

Садржина решења о одобравању рукописа уџбеника

Члан 31.

Министар, односно покрајински секретар доноси решење о одобравању рукописа уџбеника у року од осам дана од дана пријема предлога из члана 23. став 7. овог закона, односно експертског мишљења из члана 26. ст. 5. и 7. овог закона.

Решење из става 1. овог члана садржи:

- 1) наслов уџбеника;
- 2) назив предмета, као и разред и врсту школе за коју је уџбеник намењен;
- 3) име/имена аутора;
- 4) језик и писмо на коме се уџбеник издаје;
- 5) пун назив издавача;
- 6) позив на образложени предлог Завода, односно Покрајинског завода да се рукопис уџбеника одобри.

Уколико је издавач поднео захтев за експертизу рукописа уџбеника, решење садржи и позив на експертско мишљење, које се доставља у прилогу решења из става 1. овог члана и чини његов саставни део.

Решење из става 1. овог члана коначно је у управном поступку.

Министар, односно покрајински секретар, доноси решење о одобравању рукописа приручника, сходно одредбама овог члана.

Завод, односно Покрајински завод, доноси решење о одобравању додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, сходно одредбама овог члана.

Садржина решења о одбијању захтева за одобравање рукописа уџбеника

Члан 32.

Министар, односно покрајински секретар, доноси решење о одбијању захтева за одобравање рукописа уџбеника након истека рока за подношење захтева за експертизу из члана 26. став 1. овог закона, односно у року од 15 дана од дана пријема експертског мишљења.

Решење из става 1. овог члана садржи:

- 1) наслов рукописа уџбеника;
- 2) назив предмета, као и разред и врсту школе за коју је рукопис уџбеника припремљен;
- 3) име/имена аутора;

- 4) језик и писмо на коме је рукопис уџбеника припремљен;
- 5) пун назив издавача;
- 6) позив на образложени предлог Завода, односно Покрајинског завода да се рукопис уџбеника не одобри.

Уколико је издавач поднео захтев за експертизу рукописа уџбеника, решење садржи и позив на експертско мишљење, које се доставља у прилогу решења из става 1. овог члана и чини његов саставни део.

Решење из става 1. овог члана коначно је у управном поступку.

Министар, односно покрајински секретар доноси решење о одбијању захтева за одобравање рукописа приручника, сходно одредбама овог члана.

Завод, односно Покрајински завод, доноси решење о одбијању додатних наставних средстава, дидактичких средстава и дидактичких игровних средстава, сходно одредбама овог члана.

Обустава и прекид поступка одобравања рукописа уџбеника

Члан 33.

Ако се током поступка за одобравање рукописа уџбеника правноснажном судском одлуком утврди да је повређено ауторско право, министар доноси решење о обустављању поступка, а ако је уџбеник одобрен, повлачи се из употребе на крају школске године у којој се доноси решење о повлачењу уџбеника.

Ако се у судском или другом поступку донесе одлука којом се одређује привремена мера забране издавања и употребе уџбеника министар доноси решење о прекиду поступка, а ако је уџбеник одобрен повлачи се из употребе на крају школске године у којој се доноси решење о повлачењу уџбеника.

Решења из ст. 1. и 2. овог члана коначна су у управном поступку.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на обуставу и прекид поступка одобравања рукописа приручника.

V. ИЗБОР И ПРАЋЕЊЕ УЏБЕНИКА

Избор уџбеника

Члан 34.

Школа уџбенике бира из каталога уџбеника и о избору уџбеника обавештава савет родитеља.*

Одлуку о избору уџбеника доноси наставничко веће на образложен предлог стручних већа за области предмета, односно стручног већа за разредну наставу.

Одлуку о избору уџбеника на језику и писму националне мањине доноси наставничко веће на образложен предлог стручних већа за области предмета, односно стручног већа за разредну наставу који изводе наставу на језику националне мањине.

Уколико у Каталогу уџбеника нема одобрених уџбеника за наставу на језику и писму националне мањине, школе од одобрених уџбеника на српском језику врше избор уџбеника који ће бити преведен на језик и писмо националне мањине.

Уџбеник из става 4. овог члана, који је изабран за коришћење за највећи број ученика који похађају наставу на језику и писму националне мањине у односу на укупан број ученика који похађају наставу на језику и писму те националне мањине, користиће се у свим школама у којима се образовно-васпитни рад остварује на том језику и писму.

Министар, на основу одлуке коју школа доставља Министарству, **односно надлежној школској управи,*** утврђује који је уџбеник из става 5. овог члана, изабран за коришћење од стране највећег броја ученика који похађају наставу на језику и писму националне мањине, о чему обавештава издавача.

Издавач у року од осам дана од дана пријема обавештења из става 6. овог члана, обавештава Министарство да ли ће сам превести и издати изабрани уџбеник. Уколико издавач не издаје изабрани уџбеник министар обавештава јавног издавача, који је у обавези да га преведе, односно да га припреми и изда као уџбеник који је изворно писан на језику и писму националне мањине.*

Ученици са сметњама у развоју и инвалидитетом, користе уџбенике које је изабрала школа у складу са одлуком из ст. 2. и 3. овог члана.

У свим одељењима истог разреда исте школе, за исти предмет по правилу се користи исти уџбеник једног издавача.

Одлуку из ст. 2. и 3. овог члана школа доставља Министарству, **односно надлежној школској управи,*** у року од **30*** дана од дана објављивања Каталога уџбеника.

Уколико школа не достави одлуку о избору уџбеника, Министарство ће у року од пет радних дана од дана истека рока из става 10. овог члана, донети одлуку да се у школи користе уџбеници из Каталога уџбеника који су најзаступљенији на територији надлежне школске управе.

Избор уџбеника се врши за период од четири школске године.

Изузетно, одлуку о промени уџбеника може донети наставничко веће на образложени предлог стручних већа за област предмета, односно стручног већа за разредну наставу, о чему у року од осам дана од дана доношења одлуке обавештава Министарство.

За школску годину у којој се први пут примењује нови програм наставе и учења, уџбеници се бирају на период од једне школске године.

Коначна одлука о уџбеницима који ће се користити у настави обавезујућа је и објављује се на видном месту у школи и на званичној интернет страници школе.*

Податке о уџбеницима из коначне одлуке из става 15. овог члана, школа уноси у електронски регистар уџбеника, који води Министарство.

Електронски регистар уџбеника јавно је доступан на званичној интернет страници Министарства и садржи податке из члана 31. став 2. тач. 1)–5) овог закона.

Списак изабраних уџбеника, заједно са образложеним предлогом, школа чува у папирној и електронској форми, у складу са законом.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Коришћење додатног наставног средства

Члан 35.

Наставник може препоручити ученицима коришћење додатног наставног средства.

Додатно наставно средство може да се користи, али без условљавања куповине од стране родитеља, односно другог законског заступника.

Наставник чини тежу повреду радне обавезе уколико од ученика захтева да купи додатно наставно средство.

Куповина додатног наставног средства од стране родитеља, односно другог законског заступника може се вршити искључиво по прибављеној сагласности Савета родитеља и прибављеној појединачној сагласности сваког родитеља, односно другог законског заступника ученика.

Члан 36.

Школа, уз сагласност или на захтев Савета родитеља, може у складу са својим могућностима, да помогне у обезбеђивању свих изабраних уџбеника и додатних наставних средстава, уколико се тиме родитељима, односно другим законским заступницима олакшава прибављање потребних уџбеника.

Издавачу је забрањено да учини, а предшколској установи, школи и запосленом да прими сваку донацију, поклон или репрезентацију, учињену на непосредан или посредан начин, у било којем износу или облику.

Донацијом, поклоном или репрезентацијом из става 2. овог члана не сматра се представљање уџбеника, репрезентације мале вредности, као и бесплатни примерци уџбеника које издавач даје ради реализације избора уџбеника.

Праћење уџбеника

Члан 37.

Квалитет уџбеника и резултате коришћења у образовно-васпитном раду континуирано прати Завод, у складу са законом.

Ближе услове о начину праћења квалитета уџбеника и резултата коришћења у образовно-васпитном раду прописује министар.

VI. ИЗДАВАЊЕ УЏБЕНИКА

Обавезе издавача уџбеника

Члан 38.

Обавеза издавача чији је уџбеник уврштен у Каталог уџбеника, осим обавеза утврђених прописима о издавању публикација и прописима о обавезном примерку публикација, јесте да:

- 1) објави уџбеник према рукопису који је одобрен;
- 2) обезбеди уџбенике у довољном броју примерака према исказаним потребама школа и корисника, за школску годину у којој је објављен Каталог уџбеника;
- 3) учини уџбеник доступним продајној мрежи, најкасније до 15. августа текуће за наредну школску годину;
- 4) примерак одобреног уџбеника достави Заводу, најкасније до 15. августа године у којој је уџбеник први пут објављен у Каталогу уџбеника;
- 5) достави рукопис уџбеника јавном издавачу по налогу министра;
- 6) уплати средства у висини од 2% од нето прихода оствареног од продаје уџбеника у претходној календарској години најкасније до **30. априла*** текуће године, уколико не издаје нискотиражне уџбенике.

Средства из става 1. тачка 6) овог члана, уплаћују се на наменски рачун јавног издавача, а користе се за намене утврђене чланом 11. овог закона.

Као средство обезбеђења за испуњење обавезе из става 1. тачка 6) овог члана, односно за добро извршење посла издавања нискотиражних уџбеника, издавач најкасније до 1. јуна године у којој се објављује Каталог уџбеника, доставља Министарству меницу у висини од 2% од пројектованог нето прихода, који се израчунава на основу тиража који представља број уџбеника потребан за све ученике који похађају школе које су изабрале уџбенике тог издавача пре објављивања Каталога уџбеника, за једну школску годину.

Обавезе издавача из става 1. тач. 1)–4) овог члана односе се и на издаваче чији су приручници уврштени у Каталог приручника.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Садржина уџбеника објављеног у Каталогу уџбеника

Члан 39.

Уџбеник који је објављен у Каталогу уџбеника, осим података утврђених прописима о издавању публикација, садржи и:

- 1) наслов;
- 2) назив предмета или области, разред и врсту школе за коју се издаје;
- 3) број и датум акта којим је рукопис одобрен за издавање и употребу у школи;
- 4) посебне напомене у вези са издавањем и коришћењем.

Одредбе овог члана сходно се примењују на приручнике, додатна наставна средства, дидактичка средства и дидактичка игровна средства.

Ново издање уџбеника

Члан 40.

Ново издање уџбеника које се издаје са непромењеним садржајем, не подлеже поновном одобравању.

Променом садржаја не сматра се:

- 1) исправљање грешака и омашки у тексту (имена, називи, бројеви, правописне грешке, застареле илустрације и сл.);
- 2) измене и/или допуне које настају из потребе да се изврши усклађивање са променом прописа, изузев прописа који се односе на Стандарде, план уџбеника и план и програм наставе и учења;
- 3) измене и/или допуне на основу званичних података (научни подаци, мерне јединице, техничке, технолошке и друге ознаке);
- 4) унапређивање дидактичког обликовања уџбеника којим се мења, односно допуњује највише до 10% садржаја.

Издавач најкасније до 15. маја текуће године за наредну школску годину подноси Министарству захтев за утврђивање да ново издање одобреног уџбеника садржи измене и допуне у складу са ставом 2. овог члана.

Уз захтев, издавач доставља у штампаној и електронској форми два примерка рукописа новог издања уџбеника, образложење измена и допуна уџбеника и доказ о уплати таксе.

Министарство, у року од осам дана од дана пријема захтева из става 3. овог члана, доставља Заводу рукопис новог издања уџбеника у штампаној и електронској форми и образложење измена и допуна уџбеника.

Завод у року од 30 дана од дана пријема рукописа из става 5. овог члана, доставља Министарству и издавачу стручно мишљење комисије коју

формира из реда запослених да је ново издање уџбеника измењено у складу са ставом 2. овог члана и да не подлеже поновном одобравању, односно да предати рукопис не представља ново издање уџбеника.

Уколико у Заводу нису запослена лица са образовањем из одговарајуће области за коју се подноси захтев из става 3. овог члана, могу се ангажовати друга стручна лица.

Министар у року од осам дана од дана пријема стручног мишљења из става 6. овог члана доноси решење, којим утврђује да ли ново издање уџбеника представља издање са непромењеним садржајем.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на уџбенике које одобрава Покрајински секретаријат.

Одредбе ст. 4–8. овог члана сходно се примењују на поступак одобравања уџбеника из члана 22. ст. 11. и 12. овог закона.

Висина таксе из става 4. овог члана утврђује се у складу са законом којим се уређују републичке административне таксе.

Средства од таксе из става 4. овог члана, приход су буџета Републике Србије и уплаћују се на рачун прописан за уплату јавних прихода.

VII. ПОВЛАЧЕЊЕ УЏБЕНИКА ИЗ УПОТРЕБЕ

Члан 41.

Уџбеник се повлачи из употребе у случају:

- 1) да није објављен у складу са одобреним рукописом;
- 2) да је правоснажном судском одлуком утврђена повреда ауторског права из члана 33. овог закона;
- 3) да издавач не обезбеди изабрани уџбеник према исказаним потребама школа, у складу са овим законом;
- 4) да је током коришћења одређеног уџбеника процењено да се његовом употребом не обезбеђује остваривање циљева и исхода образовања и васпитања.

Захтев за повлачење уџбеника Министарству може поднети свако заинтересовано правно лице, физичко лице или државни орган.

У случају подношења захтева за повлачење уџбеника из разлога утврђеног ставом 1. тачка 1) овог члана, Министарство прибавља мишљење Завода у року од 30 дана од дана подношења захтева за повлачење уџбеника.

Министарство на основу прибављеног мишљења Завода, захтева од издавача да у року од 30 дана изда уџбеник у складу са одобреним рукописом и замени све примерке повученог уџбеника које му школа достави.

По добијању захтева издавач је дужан да у року од три дана потврди Министарству да ће поступити у складу са ставом 4. овог члана, у супротном, министар доноси решење о повлачењу уџбеника.

У случају подношења захтева за повлачење уџбеника из разлога утврђеног ставом 1. тачка 4) овог члана, Министарство прибавља мишљење Завода у року од 30 дана од дана подношења захтева за повлачење уџбеника.

Ако Завод оцени да је захтев за повлачење уџбеника оправдан, јер се његовим коришћењем не обезбеђује остваривање циљева и исхода образовања и васпитања, упућује издавачу образложење са свим уоченим недостацима. Уколико издавач у року од десет радних дана не достави Заводу исправљен рукопис уџбеника, Завод предлаже министру да донесе решење о повлачењу уџбеника из употребе.

Решење о повлачењу уџбеника коначно је у управном поступку.

Уџбеник се повлачи из употребе у року од 15 дана од дана доношења решења из става 8. овог члана, о чему Министарство обавештава школе које користе повучени уџбеник.

Школа која користи уџбеник који је повучен из употребе на основу става 1. тач. 2) и 4) овог члана наставиће да га користи до краја текуће школске године.

У случају из става 1. тачка 2) овог члана министар доноси решење којим се уџбеник повлачи на крају текуће школске године, а у случају да је правноснажном судском одлуком наложено да се предметни уџбеник одмах повуче из употребе, Министарство ће у року од три дана од дана сазнања за постојање правноснажне судске одлуке, затражити од издавача да у року од осам дана достави доказ да је на основу правноснажне судске одлуке исплатио накнаду власнику ауторских права, у супротном Министарство ће активирати меницу из члана 38. став 3. овог закона ради исплате накнаде власнику ауторског права како би се уџбеник користио до краја школске године.

У случају из става 1. тач. 1) и 3) овог члана Министарство обавештава школе које су одабрале уџбеник који је повучен из употребе да у року од три дана изаберу други уџбеник из Каталога уџбеника, а уколико у Каталогу уџбеника постоји само уџбеник који је повучен из употребе Министарство ће у року од три дана наложити јавном издавачу да изда недостајући уџбеник. Издавање недостајућег уџбеника финансира се средствима из активираних меница издавача из члана 38. став 3. овог закона, чији је уџбеник повучен.

Школа о избору из става 12. овог члана обавештава Министарство, о чему Министарство у року од три дана обавештава издавача чији је уџбеник школа изабрала.

Повучени уџбеник брише се из Каталога уџбеника.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на уџбенике које је одобрио Покрајински секретаријат.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на приручнике одобрене у складу са овим законом.

VIII. НАДЗОР

Члан 42.

Надзор над спровођењем овог закона врши Министарство, у складу са законом.

IX. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 43.

Новчаном казном од 1.000.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај издавач – правно лице, односно предузетник, новчаном казном у износу од 250.000 од 500.000 динара ако:

- 1) контактира и врши утицај на чланове стручне комисије и лица која учествују у поступку давања експертског мишљења (члан 26. став 12);
- 2) учини донацију, поклон или репрезентацију (члан 36. став 2);
- 3) не достави Министарству меницу (члан 38. став 3);*

4) не уплати у буџет Републике Србије средстава за издавање нискотиражних уџбеника у прописаном износу и прописаном року (члан 11. ст. 4. и 6.).*

Новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај издавач – правно лице, односно предузетник, новчаном казном у износу од 50.000 од 250.000 динара ако:

- 1) продаје уџбеник и приручник, који се издаје на језику и писму националне мањине, односно који се издаје са прилагођеним писмом и/или форматом за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом по већој малопродајној цени од малопродајне цене уџбеника и приручника са ПДВ-ом на српском језику, који је преведен, односно чије писмо и/или формат је прилагођен (члан 11. став 3);
- 2) ако не достави примерак уџбеника Заводу (члан 38. став 1. тачка 4).

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се одговорно лице издавача – правног лица за прекршај из ст. 1. и 2. овог члана.

*Службени гласник РС, број 92/2023

Члан 44.

Новчаном казном од 100.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај школа ако:

- 1) користи уџбеник који није уврштен у Каталог уџбеника (члан 19. став 9);
- 2) користи приручник који није уврштен у Каталог приручника (члан 20. став 5);
- 3) не спроведе избор уџбеника у складу са чланом 34. овог закона.

Новчаном казном од 200.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај школа, односно предшколска установа ако прими донацију, поклон или репрезентацију учињену на непосредан или посредан начин од издавача (члан 36. став 2).

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се и директор, односно одговорно лице школе за прекршај из става 1. овог члана.

Новчаном казном од 100.000 до 150.000 динара казниће се и директор, односно одговорно лице школе, односно предшколске установе, за прекршај из става 2. овог члана.

Члан 45.

Новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се лице које даје стручну оцену, стручно мишљење, односно експертско мишљење, уколико:

- 1) не да стручну оцену у складу са чланом 23. овог закона;
- 2) не да стручно мишљење, у складу са чланом 25. овог закона;
- 3) не да експертско мишљење у складу са чланом 26. овог закона;
- 4) одбије да потпише, односно потпише неистиниту изјаву о сукобу интереса (члан 27. став 1).

Х. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 46.

Поступци за одобравање рукописа уџбеника који су започети по прописима који су важили до ступања на снагу овог закона окончаће се по прописима према којима су започети.

Поступак избора уџбеника из Каталога уџбеника спровешће се по одредбама овог закона.

Уџбеници које су школе одабрале за коришћење у настави од школске 2016/2017. године до школске 2018/2019. године користиће се у тим школама до промене програма наставе и учења.

Уџбеници који су одобрени на основу Закона о уџбеницима и другим наставним средствима („Службени гласник РС”, број 72/09) и Закона о уџбеницима („Службени гласник РС”, бр. 68/15 и 113/17 – др. закон) остају у употреби до промене плана и програма наставе и учења, односно до одобравања уџбеника усклађеног са новим планом и програмом наставе и учења.

Приручници за образовање одраслих припремљени у оквиру пројекта „Друга шанса – Развој система функционалног основног образовања одраслих“ остају у употреби, бесплатни су за полазнике и могу се преузети у електронској форми са званичне интернет странице Министарства.

Удружења школа које реализују програм основног образовања одраслих могу да издају приручнике из става 5. овог члана.

Приручници из става 5. овог члана могу се финансирати у складу са одлуком Владе из члана 10. овог закона или из других извора.

Каталог уџбеника основне школе у делу који се односи на први и пети разред, који ће се користити од школске 2018/2019. године, биће објављен најкасније до 30. априла 2018. године.

Одлуку о избору уџбеника за први и пети разред, који ће се користити од школске 2018/2019. године, школе достављају Министарству најкасније до 15. маја 2018. године.

Члан 47.

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о уџбеницима („Службени гласник РС”, бр. 68/15 и 113/17 – др. закон).

Подзаконски акти за спровођење овог закона донеће се у року од једне године од дана ступања на снагу овог закона.

Подзаконски акти донети до ступања на снагу овог закона примењују се ако нису у супротности са овим законом, до доношења нових подзаконских аката на основу овог закона.

Јавни издавач ће усагласити организацију и начин рада са овим законом, у року од три месеца од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 48.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОДРЕДБЕ КОЈЕ НИСУ УНЕТЕ У „ПРЕЧИШЋЕН ТЕКСТ” ЗАКОНА

Закон о изменама и допунама Закона о уџбеницима: „Службени гласник РС”, број 92/2023-336

Члан 15.

Јавни издавач расписаће јавни позив за избор ауторског тима за припрему националне читанке у року од 15 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Коришћење националне читанке у основним и средњим школама почеће од школске 2024/2025. године.

Члан 16.

**Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у
„Службеном гласнику Републике Србије“.**